

ma esto: Ecclesia respublica quaedam est a Christo Domino instituta; atque qui in ea Sacramenta administrant, tanquam publicae personae sacra obeunt munia, non suo, sed Christi et Ecclesiae nomine: ea ergo in Sacramentorum administratione intentio necessaria est, quae ministris inest, ut sunt publicae personae secundum Christi Domini institutionem agentes; quae est intentio ritus externi serio peragendi, non ut sunt priuatae personae; quae secretior intentio est plerumque Christi institutioni contraria.

Secunda ratio: Quemadmodum operatio sacramentalis intentione dirigitur et regulatur in ministro, ita iudicium a iudice ferendum ipsius scientia et cognitione dirigitur: At ut rectum iustumque iudicium sit, non debet regulari ac dirigi per scientiam priuatam iudicis, sed publicam, vel quam ut persona publica habet: ergo.

Tertia: Ecclesia Christi deficere non potest, ut Catholici contra sectarios demonstramus: Atqui contingere id posset, ut pauci, immo nulli, essent Sacerdotes; proindeque nulla Ecclesia, quum ex clero et populo essentialiter constet: ergo. Ponamus enim, quandoquidem non implicat, Ioannem a ministro, qui intentionem interius retinuit, baptizatum, Episcopum postea fuisse consecratum, praefuisseque amplissimae Dioecesi per quadraginta et amplius annos, et ordinasse omnes fere illius Ecclesiae Sacerdotes: certe si Ioannes fictitius fuit Episcopus, ut aduersarii volunt, et chimerici erunt Sacerdotes ab eo ordinati. Quin si fiat eiusmodi suppositio pro toto amplissimo regno, immo et pro tota Ecclesia Christi, stare haec nullo modo poterit.

Supersedemus ab aliis rationibus producendis; quas legeret in strenuissimis Catharini vindicibus Serrio ac Iuenino.

SCHOLION.

Ad capitis calcem dum venimus, recolenda sese offert multiplex intentionis acceptio, designandaque quatenus ea sit, de qua sermonem habuimus; ne in incertum nostra versetur disputatio. Itaque quum intentio sit propositum voluntatis, quo minister Sacramentum deliberat conferre, triplex ea secernitur; nempe habitualis, quae est quaedam promta facilitas operandi ex habitu; siue infusus ille sit, siue acquisitus; vel prona voluntas operis faciendi, quae tamen in actu nullatenus exit, de quo nulla est plerumque cogitatio. Actualis alia est, id est, praesens animi applicatio, et attentio ad opus quod per-

peragitur. Demum est alia virtualis, quae ex actuali praecedente, nec per contrariam intentionem, nec per notabilem temporis moram interrupta, in homine perseuerat. Dum itaque de ministri intentione quaestionem instituimus, minime ad valorem Sacramentorum sufficere intentionem habitualement Catholicis docemus; quum et in dormientibus, et in ebris reperitur: actualement non requiri fatemur, quod in nostra potestate plerumque illa non sit ob animi praecipites euagationes. Hinc tota aduersus Lutheranos et Caluinistas lis est de intentione virtuali: de eademque intellectam volumus nostram cum aliis catholicis Theologis disputationem.

CAPVT X.

*Protestantium error refertur, eorumque momenta diluuntur.
Recentium quoque Theologorum sententia adducitur;
cuius momenti fit satis.*

Tametsi multis capitibus erratum a Lutheranis et Caluinistis sit dum de Sacramentis loquerentur, nusquam tamen adeo stolidae atque stulte, quam ubi de intentione in Sacramentorum ministris verba fecerunt. Voluere nempe eos tanquam truncos et stipites, qui rem sacram proinde faciant, licet nihil omnino cogitent, nihil animo intendant; immo licet sacra mysteria palam irrideant atque deludant. Huiusce stolidissimae aequae et impiissimae doctrinae habetur auctor Lutherus, (1) cui suffragati sunt Ioannes Caluinus, (2) Tilmannus, (3) Kemnitius; (4) omnesque geminae sectae professores. Est itaque vna Protestantium vox valere ac reipsa perfici Sacramentum non solum cum simulatione collatum, sed etiam cum irrisione et subsannatione; immo absque vlla ministrantium intentione.

In hunc illi iuere errorem, quod existiment solam Fidem suscipientium iustificare; proindeque quomodocumque signa exhibeantur Fidem excitantia, si suscipiens credat, eaque inspiciat velut diuinarum promissionem oppignorationem, iustificantis gratiae beneficia adipiscitur. Ita eorum errorem describit Pallaucinus. (5)

Ed 2

Ve-

(1) In lib. de captiu. Babyl. et in lib. de abrog. Missa priuata.

(2) In Antid. Conc. Trid. ad Can. 11. Sess. 7.

(3) Lib. de sexcent. Pontificiorum erroribus.

(4) II. Part. Exam.

(5) Lib. ix. Hist. Conc. Trid. cap. 6.

Verum dum in adserenda catholica veritate conueniunt Theologi catholici, inter se mutuo dissident, quum in designando intentionis genere, tum in determinando eiusdem obiecto. Et in primo quidem, quum triplex illa distinctio post saeculum xiii. in Scholis Theologorum inualuerit, illius saeculi Theologi intentionem omnem, quae actualis non esset, habitualement dixerunt, quae virtute actualis praecedentis in effectum influat; qualem modo virtualement dicimus: quare dum S. Thomas dicit, (6) intentionem habitualement sufficere ad perfectionem Sacramenti, aetatis suae more loquutum illum existimamus.

Ad secundum, quod adinet, consentiunt iam Theologi nostri fere omnes nequiquam desiderari distinctam intentionem faciendi quod facit Ecclesia Romana Catholica, quae sola vera Ecclesia est; sed generalem tantum intentionem faciendi quod vera facit Ecclesia a Christo Domino instituta, quaecumque tandem illa credatur esse: quamquam in hoc iudicio ferendo, quatenam nempe vera Ecclesia sit, aberret minister. Consentiant quoque non desiderari in ministro intentionem producendi effectum Sacramenti; sed satis esse intentionem perficiendi Sacramentum ipsum, quamuis Sacramenti effectum reuera noller. Cuius quidem ratio est, quod causam intendere satis sit, ut effectus virtute intelligatur intentus: pugnancia enim censeatur velle, quisquis causam sine effectu voluerit et intenderit.

In eo tamen discordant, quod velint plurimi ad Sacramentorum valorem necessariam prorsus esse internam intentionem faciendi nedum ritum externum, sed rem etiam sacram, ut fieri in Christi Ecclesia solet: adeo ut si haec non adsit, tametsi materiam adhibeat, et formam proferat, nec contraria aliqua externa irrisione se prodar, nullum erit et irritum Sacramentum. Ita Theologi complurimi, illique doctissimi. Contra pugnant in Catharini systematis de intentione externa defensionem supra producto Theologi alii non minus sapientia illustres. Eamque praeformarunt alii certe praestantissimi.

Iam vero his narratis duas argumentorum classes instituumus; in quarum prima protestantium momenta locabimus: in secunda catholicorum Theologorum argumenta reponemus. Ad primam itaque haec spectant. Primum: liquet ex Ecclesiastica Historia, probatum ab Alexandro Alexandriae Episcopo fuisse Baptisma a S. Athanasio, quum

(6) III. Part. q. LXIV. art. 8. ad 2.

adhuc puer esset, et ludos pueriles prope litus maris exerceret, aliis puerulis catechumenis collatum: Atqui nullam puer ille rei sacrae faciendae intentionem habere potuit, sed ludendi: stat ergo absque intentione validum Sacramentum, immo et Sacramentum loco peractum. Referunt hoc factum Socrates (7) et Nicephorus. (8)

Secundum: Genesisius Mimus, quum christianae Religionis mysteria coram Diocletiano Imperatore illuderet in Theatro, aegrotum se finxit et simulauit, ab alio Mimo per derisum baptizatus, a Deo subito mutatus, Baptisma sincero animo suscepit, ac postmodum pro ipsa quam luserat, religione mortem subiit: At nulla ibi adfuit ministrandi intentio, sed totus ritus mimice et ioculariter fuit peractus: ergo. Legitur hoc factum in Actis Martyrum a Ruinarthio collectis.

Tertium: Chrysostomus haec scribit: (9) »neque Angelus, neque Archangelus quicquam in his quae a Deo data sunt, efficiunt: sed Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus omnia facit. Sacerdos et linguam, et manus praebet: neque enim iustum est propter alterius malitiam ad salutis nostrae Symbola Fide accedentes offendi.« Comparat deinde Chrysostomus Sacerdotem improbum asinae Balaam, per quam loquutus est Dominus. Deinde: de consecrat. dist. iv. cap. *Baptismus*, haec habentur ex Augustino: (10) »non timeo adulterum, non ebrium, non homicidam; sed columbam attendo, per quam mihi dicitur, Hic est qui baptizat.« Atque ipse Augustinus (11) probat Baptismum cum simulatione et fallaciter collatum; dubitatque utrum adprobandum foret, si totum ludricum et ioculariter ageretur: Atqui in eo, qui solummodo praebet linguam et dexteram; qui se habet ut asina Balaam; quique opus aliquod fallaciter, mimice, et ioculariter peragit, nulla certe intentio est: ergo.

Quartum: Innocentius IV. scribens in iii. Decretalium, (12) ait: »non est necesse, quod baptizans sciat quid sit Ecclesia, quid baptizatus, et unde sit; nec quod gerat in mente facere quod facit Ecclesia: immo si contrarium gereret in mente, scilicet non facere quod facit Ecclesia, quia formam seruat, nihilominus baptizatus est.« ergo.

Quintum ex iuris doctrina sumtum est: solet Episcopus in ipso

(7) Lib. i. cap. 15.

(8) Lib. viii. cap. 44.

(9) Hom. LXXXV. in Ioan.

(10) Tract. v. in Ioan.

(11) Lib. vii. de Bapt. cap. 53.

(12) Cap. Si quis puerum de Bapt.

generalis ordinationis pro ludio publice denuntiare, nolle se quemquam excommunicatum, aut alium quemlibet debitis destitutum titulis sacris ordinibus initiare: Atqui hoc non obest, vt si quis in ordinandorum numerum irreparat excommunicatus, aut debitis titulis destitutus, vere ordinetur, ac pro ordinario ex iure habeatur: est igitur valida ordinatio absque ordinatoris intentione, immo repugnante illius voluntate.

Sextum; Sacerdotes sunt dispensatores non solum Sacramentorum, sed etiam diuini verbi: sed ad verbi efficientiam non requiritur intentio: ergo neque ad Sacramentorum validitatem.

Septimum: si Sacramentorum integritati et efficaciae necessaria intentio esset, grauius inde orirentur incommoda, conscientiae mortuus propemodum infiniti: siquidem penes impium ministrum erit, vt nulla adhibita intentione, Sacramenta incasum abeant, suoque priuenter effectu: atque ita nemo vnquam certo tenebit, verum se suscepisse Sacramentum, quum nulli de ministris intentione constare possit.

Octauum: non requiritur intentio in Eucharistiae dispensatione: neque ergo in consecratione.

Nonum: Sacramenta conferre gratiam ex opere operato Catholicis docent: ergo nequit illorum efficacia ministris intentione impediri.

Decimum: per solam litterarum exhibitionem explet Regis orator ac minister officium suum: ergo et per solam diuinorum symbolorum exhibitionem ministerium suum Sacerdos, qui pro Christo legatione fungitur, adimplet.

Secundam argumentorum classim haec integrant. Primum: A Concilio Tridentino definitum est, requiri in ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia: Atqui Ecclesia facit ritum illum externum, vt re ipsa sacramentalis est, scilicet ea mente, eoque fine, vt sacramentalis sit: ergo. Et quidem Concilium (13) ad validam absolutionem conferendam desiderat, vt Sacerdoti non desit animus serio agendi et vere absoluendi. Scilicet ultra seriam actionem, veram absolutionis collationem requirit; quae certe intentionem internam importat.

Secundum: Augustinus, proposita sibi quaestione de validitate Baptismi mimice ac ioculatorie suscepto, duo reponit: (14) primo,

(13) Sess. xiv. de Sac. Poenit. (14) Lib. 7. de Bapt. cont. Donat. cap. 35.

desiderare se Concilii plenarii definitionem, diuinamque illustrationem pro difficultate resoluenda: Secundo, suam priuam sententiam profert, dicens, »habere eos Baptisum, qui vbiicumque, et a quibuscumque illum verbis euangelicis consecratarum, sine sua simulatione et cum aliqua Fide suscepissent.« Ex quibus haec eruitur argumentatio: desideratur ab Augustino in Baptismo adulti, vt conferatur sine simulatione: At qui ritum externum serio quidem administrat, omniaque ab Ecclesia praescripta exterius adhibet, reuocat interius, intentionem retinens, simulare se gerit: is igitur ex Augustino non perigit Sacramentum.

Tertium: S. Thomas pluribus in locis necessariam docet mentalem intentionem in Sacramentorum ministris: scribens siquidem in Sentent. (15) ait: »sicut se habet ablutio exterior ad Baptisum, ita se habet expressio verborum ad hoc Sacramentum. Vnde sicut si aliquis abluionem exteriorem reciperet, non intendens accipere Sacramentum, sed ludum et dolum facere, non esset baptizatus: ita expressio verborum sine interiori consensu Matrimonium non facit: argumentum a simili patens. Et: (16) »si desit consensus mentalis ex parte vnius, ex neutra parte est Matrimonium.« Item in Summa Theologica: (17) »intentio ministri, inquit, potest peruerri dupliciter: vno modo respectu ipsius Sacramenti, pura, quum aliquis non intendit Sacramentum conferre, sed derisorie aliquid agere: et »talis peruersitas tollit veritatem Sacramenti, praecipue quando suam intentionem exterius manifestat,« cet.: non igitur ex S. Thomae doctrina perficiuntur Sacramenta sola ministrorum intentione verbis expressa, nisi interna quoque accedat intentio; etiamsi nullum derisionis ac loci exterius indicium sit.

Quartum: damnata ab Inquisitione Romana sub Alexandro VIII. hanc propositionem legimus: »valet Baptismus collatus a ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obseruat; intus vero in corde suo apud se resoluit, non intendendo facere quod facit Ecclesia:« ergo et damnata pariter ex tunc fuit sententia, qua adseritur, cet.

Quintum: Eugenius in Decreto pro Armenorum instructione haec habet: »omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, et persona ministri confe-

»ren-

(15) In iv. Sent. dist. 27. q. 1. art. 2. quaest. iunc. 4. de Matrim.

(16) In resp. ad 2.

(17) III. Part. q. LXIV. art. 10.

»rentis Sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia: definit ergo ministri intentionem esse aliquid ab adplicatione materiae et prolatione formae distinctum; quod tamen ii negare coguntur, qui cum Catharino sentiunt.

Sextum: totum quod in Baptismi ritu externum est, serio et libere peragi potest, tametsi Sacramentum minime conferatur: alio quippe sine infundi aqua potest, alio sine possunt et verba proferri: tunc porro omnia quae Catharitus ad Baptismi valorem postulat, inueniuntur: nempe voluntas serio peragendi ritum in Ecclesia frequentatum, externa oblatio, verborumque prolatio: aut ergo concedendum est puerum ita ablutum valide baptizatum esse, quod nemo prudens dixerit, aut fatendum, satis non esse ritum externum serio peragere, sed desiderari intentionem faciendi ritum ut sacramentalis est.

Septimum: contingere potest, ut sola secreta occultaque intentione contraria, nullo etiam signo manifestata, irritum fiat Sacramentum, quum externus ritus serio peragatur in iis circumstantiis ex quibus determinatur Sacerdos nomine publico: ut liquet ex Rubricis Missalis Romani, vbi legitur: (18) »si quis Sacerdos habeat coram se undecim hostias, et intendat consecrare solum decem, non determinans quas decem intendit; in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio:« sed in iis casibus externus ritus serio perageretur: ergo.

Octauum: contingit quandoque e contrario, ut sola secretior et interior intentio ministri validum efficiat Sacramentum, etsi non accedat exterior intentio ministri, quae in formae prolatione consistit: ut habetur ex Epistola Zachariae Rom. Pont. ad Bonifacium Episcopum (19) qua adprobatur Baptisma sub hac forma collatum ob linguae Latinae ignorantiam, »baptizo te in nomine Patria, et Filia, et Spiritu Sancta:« ergo et potest contingere, ut sola illa intentio mentalis irritet ex opposito Sacramentum.

Nonum: recipiens Sacramentum, si interius illius receptioni contradicat, quamuis consentiat exterius, ipsum Sacramentum non recipit: ergo neque conferens, et.

Decimum: nonnulla saltem Sacramenta sunt, quae ex ipsa sui ratione postulant intentionem in ministro, et quidem mentalem. Enim

(18) Part. VII. de defect. in Miss. celebr. occurrent.

(19) Refertur in cap. Retulerunt de Consecr. dist. 4.

quorundam Sacramentorum formae deprecatoriae sunt, ut Extremae Vnctionis: ad validam autem precationem satis non est si eam exterius serio pronuntiemus, nisi interna accedat intentio: »orandum et enim Spiritu, orandum est mente,« ut loquitur Paulus 1. ad Corinth. cap. 14. Deinde: Eucharistiae Sacramentum in Christi memoriam peragendum est: ait siquidem Christus Lucae XII: »hoc facite in meam commemorationem:« Christi vero memoria esse non potest, nisi ultra intentionem peragendi ritum externum interna accedat intentio mortis sacrificium offerendi: ergo.

Vndecimum: videtur haec sententia minus tuta in praxi, proindeque Decreto Innocentii XII. vetita, quo declarauit, »illicitum esse in Sacramentis conferendis sequi opinionem minus probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiori.«

Duodecimum: Apostolus in 1. ad Corinth. 4. inquit: »sic nos existimet homo, ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei.« At qui externam tantum intentionem adhibet in Sacramentorum administratione, dispensator dici non potest, quum Sacramentum conficere nolit, ut Sacramentum est, ut sacrum et a Christo institutum: ergo.

Accedamus modo ad soluenda vtriusque classis argumenta. Et a prima incipientes, factum primo loco productum haud admitimus: quippe ex anachronismo falsum euincitur. Alexander enim, quo quidem regente Ecclesiam Alexandrinam puer Athanasius lusisse dicitur, in sedem illam euectus est anno cccxv. inuente, vel cccxvi. cadente, vt ex Eusebio, (20) Gelasio Cyzisenio (21) colligitur. Obseruat enim Eusebius Petrum, alterum S. Alexandri decessorem, anno ccc. huic Ecclesiae praesesse coepisse, annisque duodecim eam rexisse, atque martyrio fuisse coronatum an. cccxii. Gelasius etiam obseruat vnius anni interpontificium post Petri martyrium intercessisse. Ex quibus obseruationibus certo habetur Alexandrum euectum memorato anno in Alexandrinam sedem fuisse. Athanasius vero anno cccxx, seu post annos dumtaxat septem Diaconus erat: quum subscriptus inter Diaconos legatur Epistolae Synodicae S. Alexandri aduersus Arianos, quae hoc ipso anno data est: nullo itaque pacto puer tunc Athanasius erat, qui cum pueris ludebat.

Sed res ita fuerit vt obrenditur: hoc gratis admittimus. Ratio- nis compos nihilominus Athanasius puer erat, ac ritum quem ab Episcopis

Tom. IIII.

Et

pis-

(20) Lib. VII. Hist. Eccles. cap. 23. (21) In Hist. Syn. Nicenae.

piscopo peragi viderat imitatus, id profecto intendit animo, quod per Episcopum faciebat Ecclesia: neque vero Indus cui puer indulgebatur, sinceritati intentionis quidquam officit. Equidem Rufinus primus huiusce historiae scriptor narrat, Alexandrum diligenti puero- rum interrogatione comperisse, quod illi »omnia secundum Religio- nis nostrae ritum seruassent; et licet puerilis oblectationis animo »fecissent, habuisse tamen intentionem faciendi quod per Episcopum »geri in Ecclesiae mos est.« Vnde dicitur Baptismus ille per ludum peractus, quoniam ex eius collatione oblectationem captabat; non quia Sacramentum illudebat.

Secundum argumentum sic soluitur: factum illud fabulis accin- gunt Critici, quam ob silentium veterum Scriptorum, nullus quippe ante nonum Ecclesiae saeculum, quo Ado Viennensis Martyrologium adornauit, hanc nobis historiam vendidit; licet sub Diocletiano, quart- o scilicet ineunte Ecclesiae saeculo, contigisse feratur: tum ob Re- centium Scriptorum in facto narrando dissonantiam: nam Ado Gene- sium baptizatum inducit, non ab altero mimo, sed a christiano Sa- cerdote, quem simulato verbo in scenam aduocasset Genesisus. Su- rius, aliique a Baronio recensiti (22) Genesisum tinctum dicunt ab altero mimo; quem tamen Angelus mouisset, vt rem sacram serio ac pie ministraret. Alii tandem ab Angelo ipso tinctum effutiant, quo momento mimi illi rem sacram ludebant.

Ast nihil inde Lutherani euincerent, etsi rem ita contigisse eis daremus. Seu enim a Sacerdote christiano in scenam vocato; seu a mimo per Angelum admonito; seu demum ab Angelo ipso Genetium in Theatro baptizatum ponamus, debitam ministrantis intentionem accessisse certum erit.

Ad tertium argumentum respondemus: Principio quidem, scopus Chrysostomi erat demonstrare improbitatem ministrantium sacra non impedire virtutem Sacramenti: ait enim: »quidquid habet Sa- »cerdos, solius Dei donum est.« Consulto tamen addit, praebet lin- guam ne quis existimaret se gerere ministrum more brutorum, ver- baque sine deliberatione proferre. Itaque non eo tendit adducta asinae Balaam comparatio, vt excludat sacrorum mysteriorum officia, sed vt commonstret vnde sint Dei munera: aequiparat siquidem in ipsa Homilia Sacerdotes ministris Principum, *inter quos sunt multi dete- rio-*

(22) Ad annum cccxi.

rior es; qui tamen ob reuerentiam Principis, qui eos proposuit, sub- diti nihil quales sint cogitant.

Quod deinde productum secundo loco fuit, nihil arguit: nam in editionibus emendatis Decreti, vt sunt Romanae anni mcdolxxxix; Lug- dunensis an. mcdcccxvii. et Romana altera anni mcdcccxvi, non le- gitur *ebrium*, sed *ebriosum*; vt et legitur in Augustino.

Illud praeterea quod ex Augustino additur, nihil haereticis fauet; quum ibi scribat S. Doctor, vt superius dictum abunde a nobis fuit, ministrum fallaciter agentem ratum validumque ministrare Sacramen- tum. Recolantur ibi tradita.

Ad quartum dicendum: Innocentium tantum excludere neces- sitatem internae intentionis; subiungit siquidem: »non est necesse ge- »rat in mente, dummodo baptizare intendat:« quod a Kemnito non sine ingenti fraude suppressum est, vt fidentius locum illum in sui erroris praesidium obiceret nobis. Verum quaecumque sententia In- nocentii IV. sit, prout Doctoris est, non Romani Pontificis.

Quintum nihil aduersae parti suffragatur: licet enim ita Episcop- opus protestetur, non deest tamen eo casu intentio faciendi quod fa- cit Ecclesia: nam protestatio illa comminatoria dumtaxat est, et ex- terni iuris; quam postea dum operi manum admouet, actu contra- rio in vnaqualibet initiatione retractat, saltem quoad externam inten- tionem in seria liberaque sacri ritus celebratione positam; omnes enim perinde serio et libere ordinat: quamquam interior forte intentio illi desit quoad pauculos illos temere irrepentes.

Sexti solutio est: maximum esse discrimen inter verbi ministrum et ministrum Sacramentorum: etenim verborum efficacia in sacris con- cionibus sita est in sola significatione verbis indita; neque effectum sortiuntur alium, nisi excitandi animum audientium ad Fidem, ad contritionem, ad alias virtutes christianas: et ideo quomodocumque proferantur, habere efficientiam possunt, quia absque proferentis in- tentione idem significant: At verba quibus Sacramenta peraguntur, quum practica sint, habent praeter significationem aliam efficientiam, gratiamque producunt: idcirco actu humano animique proposito pro- ferri debent.

Septimum vt soluatur fatemur, neminem esse, qui in hac vita de suscepta iustificationis gratia certus sit: neminem qui sciar amo- rene, an odio dignus sit; adeoque nihil mirandum, si nemini quo- que exploratum sit, verum se ratumque a fideli, proboque ministro

Sacramentum accepisse; satisque proinde esse, si moralem ea de re certitudinem habeat. Quam sane habet quisquis ab Ecclesiae ministro Sacramentum suscipit: licet enim illius vis et efficacia ab intentione ministri conferentis pendeat, fuisse tamen hanc ab illo adhibitam fas est aestimare; meritoque credendum, Ecclesiae ministrum suas pro munere partes obiisse.

Sic Theologi omnes argumentum solunt: at nos qui Catharini systema fuimus amplexati, ex dictis in eiusdem propugnationem satisfecisse in antecessu videmur.

Octauum hanc habet solutionem: dispensare est symbola exhibere; at conficere Sacramentum est symbola reddere efficacia, eademque consecrare, media verborum adplicatione humano actu peracta.

Ad nonum dicimus: vtiq̄ue nos docere Sacramenta causare gratiam ex opere operato, vt dicitur; negamus vero id absque ministri intentione fieri: nam ex materia et forma indifferentibus nequit absque agentis adplicatione opus aliquod perfici.

Decimum diluitur distinctione ministrorum Principis facta. Sunt enim quidam, quibus imponitur solum praeceptum exponendi Principis voluntatem; qui propterea suum adimplent officium, dummodo literas exhibeant, vel nuntient, orent, clament: Alii sunt, qui cum Principis mandato potestatem aliquam atque iurisdictionem habent; quique propterea ex accepta potestate operantur. Huius generis sunt Sacramentorum ministri, quibus potestatem collatam a Deo fuisse abunde ostensum est: non itaque sola sacrorum symbolorum exhibitione, sed potestate vrentes, ex intentione operantur, suisque verbis et sententiis firmitudinem tribuunt. Et haec pro prima argumentorum classi.

Ad secundam quod spectat, prima illius argumentatio sic aduersus obicentes intorquetur: A Concilio Tridentino definitum est, requiri in ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia: sed Ecclesia facit ritum illum externum, vti peccatum originale delentem, vti characterem imprimentem: igitur nisi id omne minister facere intendat, irritum est Sacramentum? Egregie quidem et subilliter. Irritum ergo erit Pelagianorum et Caluinarum Baptisma? Itaque fallax illa argumentatio est, quam alius medius terminus in minore propositione subsumitur, quam in maiori positus est: In maiori quippe Concilium requirit in ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia;

sias

sia: non quidem eo modo quo ipsa facit, eodemque sine, vt in minori additur. Quae duo arguentes miscent promiscue vt nostram sententiam Tridentino repugnantem ostendant.

Ecclesia facit certe ritum externum in materia certa et forma praescrupta; idque intendit reuera facere, qui ritum illum semoto ioco, serio ac libere facit. Quod vero Ecclesia per eiusmodi ritum intendit, nempe suscipientis sanctificationem, characteris impressionem, et peccati originalis deletionem, haud opus est vt a ministrante intendatur; quemadmodum demonstratum plus satis in superioribus est. Modo hoc tantum addimus, pertinere primum ad intentionem; secundum vniue ad intentionis rectitudinem, vt Sacramentum pie et religiose ministretur, non vt valide conferatur. Ita expresse S. Thomas. (23)

Neque huic obest responsio, quod de absoluteione additum fuit. Non enim aliam veram absoluteionis collationem ibi Sacra Synodus intelligit, quam plenam et integram absoluteionis formae probationem; quae etiam sine interna intentione absoluteionis stare potest. Seu desiderat Synodus in Sacerdote animum vere absoluteionis; scilicet vere proferendi absoluteionis verba, non scurriliter et iocose; quod Lutherus sufficere contendeat, modo se poenitens crederet absolutum. Hanc enim esse mentem Concilii Tridentini Lutherum damnantis aptissime iudicari ex ipso Lutheri damnati errore nemo vnus inficias ibit.

Secundae argumentationis haec est solutio: Augustinus in loco obiecto Baptisma ioculiter et mimice susceptum, secerit a Baptismo simulate et cum fallacia suscepto; quoniam in priori palam et aperte externus ritus deridetur; in secundo serio peragitur, et interna mente fictio regitur. Dum igitur suam Augustinus non praecipit sententiam, sed perorat generalis Concilii definitionem, ac nonam illustrationem, de validitate prioris Baptismi loquitur; nam de secundo quid sentiat, declarat, vt nos supra demonstrauiimus. Quid ergo in Augustino est, quod nostrae sententiae repugnet? In ea Baptismatum discretionem statuenda cum Augustino stamus; vnum ab alio longe secerimus. Baptisma mimicum nullam esse dicimus ob decreta scilicet Conciliorum, Constantiensis, Florentini, et Tridentini, quae Augustini actate nondum prodierant: Baptisma vero simulatum ac fictum validum putamus, nisi maxime praeter alias, auc-

10-

toritate Innocent. III. cap. *Maiores*: (24) »qui fide ad Baptismum accedit, characterem suscipit christianitatis impressum.« Neque enim ad hoc desideratur ab Augustino, « vt sine simulatione accedat; sed vt fructuosus sit ad suscipientis iustificationem.

Ad tertiam dicendum: frustra obici primum illud S. Thomae testimonium; tum quod non agat eo loco S. Doctor de intentione ministri Baptismatis, sed de intentione suscipientis, de qua hic non disputamus; quum etiam quod loquatur de intentione suscipientis, quam ludum facere vellet, quam et nos non sufficere dicimus ad validum Baptisma suscipiendum. Sed et dici potest: consensum interiorem a S. Thoma ac iuris peritis requisitum ad valorem Matrimonii tanquam necessarium, adeo vt consensus fictus non sufficiat, consensum esse interiorem, cuius obiectum sit verbum illud externum: *ego te accipio in coniugem*, aliudue signum sensibile, quo sibi mutuam fidem coniuges spondent: non autem esse mutuam consensum, cuius obiectum sit ipsamet mutuae fidei obligatio: Quasi necesse putent ad Matrimonii valorem, vt contrahentes interna etiam mente mutuam illam fidem obligare velint, quam datis signis externis sibi inuicem spondent. Atque in hoc nihil a nostra sententia alienum dicunt.

Secundum S. Thomae testimonium facillime exponitur negando contrahentes esse Matrimonii ministros, vt Sacramentum; quod certe Theologi praestantissimi negant, quos occasione nacta recensebimus: nam et nos in eam opinionem iam pridem iuimus. Profecto in hac sententia nihil ad propositum valet oppositum argumentum: falsa quidem suppositione nititur. Demus tamen libentissime contrahentes ministros Sacramenti Matrimonii esse: quid tamen inde? Aliud sane est consensus vnus coniugis in alterum; aliud intentio perficiendi Sacramentum. Consensus ille per verba, aliaue signa expressus, forma est, aut certe causa efficiens Matrimonii: intentio vero non est forma, nec causa efficiens, sed conditio desiderata ex parte coniugum, vt sint ministri Sacramenti. Quia autem consensus fidei mutuae re ipsa consensus non est, quamruius verbis expressus sit, nisi sit interior atque mentalis; ideo matrimonium tunc nullum est: sed non dicitur nullum ex defectu solius ministrantium intentionis. Hinc alienum a praesenti quaestione argumentum propositum est.

Pro tertio testimonio soluendo dicimus: in eo opponere S. Thomam aduerbium *praecipue* non omni derisoriae ac mimicae intentioni,

ni, sed illi tantum de qua dubitari potest, an sit derisoria propter signa quaedam exterius patentia. Hic itaque sensus verborum Doctoris Angelici est: In confesso est apud omnes, irritum debere censerri Sacramentum, quum dubium sit an minister exterius derisorie et mimice agat: ergo et praecipue quum derisoriam et mimicam suam intentionem exterius certe prodit atque manifestat.

Ad quartam respondemus dato antecedenti negando consequentiam: nam propositio illa ab Alexandro VIII. seu a Romanis Inquisitoribus sub illo Pontifice damnata absque temperamenti prolata, falsa est; nec est eadem cum opinione quam propugnamus. Sane ritus Sacramenti fieri potest exterius, nempe per formae cum materia coniunctionem, absque eo quod Sacramentum conficiatur; scilicet si aut serio ritus ille non peragatur, sed vt liquet in mimo; aut si serio quidem celebretur, sed non ab eo qui aliunde ab aliqua exteriori circumstantia, ex. gr. a Sacramenti postulatione non determinatur ad agendum Ecclesiae nomine, seu tanquam illius minister. Ea de causa valide non baptizat, qui a nemine postulatus, domi cum expressa Trinitatis inuocatione infantem abluat; si intra se resoluar, id quod fert propositio de qua agitur: non intendo facere quod facit Ecclesia. Ast pro ampliori huius argumenti solutione consolatur Serrius. (25)

Quintae argumentationis solutio est, quod in nostra sententia aiente sufficere externam intentionem vt Sacramentum valeat, certum omnimode habetur ministri intentionem esse quid distinctum ab adplicatione formae supra materiam: quippe qui fateamur Sacerdotem posse coniungere formam cum materia, iocose scilicet vel representatiue, absque eo quod Sacramentum necessario confici, si minister habeat voluntatem serio celebrandi ritum externum a Christo institutum: in eo enim solo ritu tota Sacramenti substantia sita est, nec aliud agit Ecclesia quum conficit Sacramentum. Addimus praeterea, semper adesse ministro voluntatem serio celebrandi ritum huiusmodi nomine et auctoritate Ecclesiae; quoties postulatus illum eundem ritum vere et de facto serio celebrat, quantumuis intentionem omnino contrariam intus gerat: haec enim postrema intentio inefficax ab ea non differt, quae reperiretur in Legato qui Principis legem promulgans, interius tamen eius nomine nollit agere.

Sexta sic diluta erit: seria externi ritus celebratio a nobis propugnata vt ad Sacramenti valorem sufficiens, non illa solum est quae

ioco ludoque opponitur, sed est illa etiam quae in iis circumstantiis fiat, ex quibus Sacerdos determinatur ad agendum ut minister Ecclesiae eiusque nomine: ita scilicet ut qui ritum externum serio peragit, non modo iocose non agat, verum etiam nulla externa circumstantia, nulloque signo externo prodatur, se agere aliud, quam quod Ecclesia agit: quod si quis aquam infunderet ut puerum ex gr. sordentem aut aegrotantem abluerat, cum Trinitatis pia et religiosa inuocatione, etsi non ageret iocose, ipso tamen abluendi modo, aliisque circumstantiis satis exterius proderet, se aliud quidpiam agere, quam quod agit Ecclesia baptizando. Vnde nullum hac occasione, nostro etiam iudicio, perficeretur Sacramentum.

Septima sic breuiter solui potest: Missalis Romani rubricas privatiorum Theologorum resolutiones sunt; adeoque conformes sententiae, quae frequentior et communior in Scholis est. Ast nostris stando principiis, dicendum contra est, fieri consecrationem omnium hostiarum, supra quas verba consecrationis serio, libere, et solemniter proferuntur; quamuis interius intendat Sacerdos non consecrare omnes, aut mediam dumtaxat vnius partem. Sed demus aduersariis Missalis rubricam Ecclesiae resolutionem esse: nam et hoc ipsis placet. Eam tamen regulam intelligendam esse reponimus, iis tantum in casibus, in quibus Sacerdos aliquo signo externo manifestat, nolle se omnes hostias consecrare, aut indeterminatam vnius partem tantum: verum si nullo id manifestat signo, omnes absolute consecrat, omnesque illarum partes.

Octaua, si quid euinceret, plus probatura foret, quam quod esset probandum: nempe probaret valere Baptisma vi solius intentionis interioris ministri, absque debita forma in Euangelio praescripta, quod nemo non videt falsissimum esse. Itaque dicendum, hoc etiam in casu de quo Zacharias Rom. Pont. fuerat rogatus, accessisse externam ignari Sacerdotis intentionem; quia serio ea verba abluendo pronuntiarat, quae licet ex Grammaticis legibus nihil significant, et Ecclesiae intentionem nullo modo ex sese exprimant, exprimunt tamen atque significant ex adcommodatione, bonoque proferentis animo. Vnde tametsi mutatus sit euangelicae propositionis sonus, mansit tamen idem sensus.

Ad nonam respondemus primo negando antecedens: nam veritatem non habere, quod ibi adseritur, ostendimus infra ex Innocentio III. Augustino et Thoma, ubi de subiecto Sacramentorum agemus, illo tamen modo concesso, respondemus secundo, maximum hoc

dis-

discrimen adsignando: quod minister Sacramenti se habet ut instrumentum, quo Deus causa principalis in operando utitur, proinde sat est ut diuinae motioni se ipsum subiciat: ei vero se libere subicit quum ex deliberata ratione seipsum Ecclesiae ministerum exterius exhibens, formam cum Sacramenti materia serio coniungit, quamuis interius contradicat, atque apud se dicat, nolo me gerere tanquam Ecclesiae ministerum. E contratio qui Sacramentum recipit, non ob id alicuius superioris causae instrumentum est: vnde opus est ut ad receptionem Sacramenti se ipsum interius moueat, vel saltem contrariam intus voluntatem non gerat.

Decima non multum urget, duo licet inuoluat. Primum enim de Sacramento Extremae Vnctionis sic dispellitur: quod licet valida precatio esse non possit, nisi interna intentione seu potius attentione fiat, dum nuda simplexque est precatio ad aliquod beneficium obtinendum; bene tamen dum est precatio sacramentalis atque consecratoria: ad hanc enim, ut loquitur S. Thomas, (26) »sufficit expressio intentionis Ecclesiae, quae verbis sacramentalibus serio prolatis continetur.«

Secundum quoque de Eucharistia facile soluitur: falsum quippe est, memoriam mortis Christi esse non posse, nisi ultra intentionem serio peragendi ritum externum sacrificii secreta insuper accedat intentio mortis sacrificium offerendi: nam satis Christi mortis commemorationem facit, qui quod a Christo in illius memoriam institutum est, serio et libere facit; etiamsi ad piam, religiosam, fructuosamque sacrificii celebrationem alia plurima desiderentur.

Vndecimae ut occurramus, ab obiectibus exquirimus: equis nostram sententiam ad praxim spectare dicat? Totam siquidem speculationis est quaestio ista; in qua quum certo supponatur non licere ministro in praxi externam dumtaxat in Sacramentis administrandis adhibere intentionem, id tantum disputatur, sitne validum Sacramentum, quod ea sola fuit ministratum. Quod si illa ad praxim aliquo pacto trahatur, hoc superaddemus, longe minus periculum nostrae quam oppositae sententiae subesse; etenim vel minister probus est, vel improbus: si probus, de illius minime probitate dubitandum, quin intentionem illam internam adhibeat ad Sacramentum pie et religiose ministrandum: si improbus, eandem nihilosecius intentionem adhibebit, ubi persuasum habuerit, nihil malignis suis conciliis ac impiae irritandi Sacramenti voluntati posse prodesse intentionis illius secretioris defe-

Tom. IIII.

FF

tum;

(26) III. Part. q. LXIV. art. 8.

tum : nemo enim gratis impius est , nemo sine aliqua lucrī spe sacrilegium patrat.

Postremae argumentationi obuia responsio est ; aliud ad ratam validamque dispensationem in Christi ministro desiderari ; aliud ad piam religiosamque postulari : sufficit ad primum , quod serio , prudenter , ac sana et integra mente id velit minister , quod vti sacrum , vti Sacramentum a Christo est institutum : ad alterum insuper requiritur , vt quod fidelibus administrat , velit tale esse , quale instituit Christus. Certe si vt rata et valida Sacramenta sint , necessum esset , vt qui ea administrant , talia esse fidelibus vellent , qualia Christus instituit , necesse pariter esset , vt ea quoque vellent esse fidelibus salutaria ; suorumque effectuum productiua : nam vti talia Christus ea instituit.

CAPVT XI.

De Sacramentorum subiecto ; deque dispositionibus in eo requisitis.

Solus homo viator , ordinarie loquendo , subiectum Sacramentorum est.

Quae vt valide recipiat adultus intentionem saltem externam habeat opus est.

Non vero quod Fidem habeat.

Haud immeritum in prima propositione demonstranda : liquet enim ex dictis Sacramenta esse visibilia quaedam signa , quibus homines in Dei cultum sub alicuius religionis nomine coadunantur , dicente Augustino : (1) » in nullum nomen religionis , siue verum siue falsum , » coagulari homines possunt , nisi aliquo signaculorum vel Sacramentorum visibilium consortio colligentur : » homines ergo soli Sacramentorum subiectum sunt. Deinde : Sacramenta media sunt ac remedia , quae Christus passione sua ac redemptione instituit , vt eorum adplicatione ipsius merita operarentur in suscipiente redemptionis effectum ; nempe liberationem a peccato , quum originali tum actuali atque viam ad aeternam salutem sternerent : At Christus factus est

re-

(1) Lib. XIX. cont. Faustum cap. 2.

redemptor pro solis hominibus , solique homines viatores capaces morbi , et remedii sunt , ac in via ad salutem aeternam : ergo. Beati enim ita eam possident ; vt eam amittere nequeant ; damnati ita eam amiserunt , vt eam sperare non possint. Praeterea : soli homines corpore et animo praediti symbolis sensibilibus indigent ; eisque solis illa possunt adplicari : ergo. Postremo : sic voluit Christus Sacramentorum institutor : nempe misit Apostolos vt homines , non alias creaturas Sacramentis initiarent : ergo.

Propositio secunda duas habet partes : scilicet et quod necessario sit in adulto vt valide Sacramenta suscipiat ; et quod sufficiat intentio recipiendi externum ritum tamen interius suam retineat intentionem. Et prima quidem colligi videtur ex illo Christi mandato Matth. XXVIII. » cunctes docete omnes gentes , baptizantes eos , « cet. Ad quid enim praecium ad Baptismi susceptionem Christus requireret doctrinam , nisi vt designaret velle , voluntarie ab illis suscipi hoc Sacramentum ? Hinc S. Thomas : (2) » sicut ad hoc quod homo moriatur » veteri vitae requiritur secundum Augustinum (3) in habente vsum » liberi arbitrii voluntas , qua eum veteri vitae poeniteat ; ita requiritur voluntas , qua intendat vitae nouitatem , cuius principium est ipsa susceptio Sacramenti : et ideo ex parte baptizati requiritur voluntas , siue intentio suscipiendi Sacramentum.

Deinde : nusquam Ecclesia cuiquam adulto , qui rationis compos fuisset , Sacramenta conrulit , nisi voluntatem ea recipiendi significasset : vnde praescribunt Canones , vt adultorum voluntas exploretur ; vt statutum fuit in Concilio Carthaginiensi III. cap. 34. et Arausicano I. cap. 12 : ergo credidit Ecclesia necessariam aliquam in adulto intentionem. Quae vero haec ? Non eiusdem sane generis cum illa quam supra in ministrante constitutum , sed vel habitualis sufficit , seu saltem interpretatiua. Sic enim statutum legitur a Conciliis nuper memoratis , et ab Innocentio III ; quibus adiungenda Augustini (4) et Thomae grauissima auctoritas. (5)

Postremo : nemo compelli inuitus potest ad vitam , propterea quae neque ad Baptismum , per quem initiari Ecclesiae subiiciuntur : quod tenet de aliis Sacramentis ad certum vitae genus obstringentibus , scilicet Ordine et Matrimonio.

Secunda eiusdem propositionis pars ex his probata abunde est ,

Ff 2

quae

(2) III. Part. q. LXVIII. art. 7.

(4) Lib. IV. de Bapt. cap. 24.

(3) Hom. ult. Inter 50. cap. 2.

(5) III. Part. q. LXVIII. art. 12.

quae de ministrantium intentione sunt dicta : nam eadem prorsus et suscipientium, et ministrantium ratio subest quod ad ipsam attinet substantiam intentionis. Denuo tamen, breuiter licet, probanda est. Primo quidem ex Augustino, ubi docuit (6) valere Baptismum *fallaciter* in Ecclesia datum et acceptum : At Sacramenti *fallaciter* dati aut accepti nomine illud intellexit, quod cum intentionis retentione datum aut acceptum fuit ; siue ea retentio ex parte subiecti, siue ex parte ministri se teneat ; vt multis ostendimus, dum de ministri intentione loquebamur : ergo.

Secundo : Innocentius Papa III. (7) definit r. valuisse Baptismum, quo mortis ac suppliciorum metu Iudaei in Hispania initiati fuerant, Imperante Sisebuto christiano Rege ; quamuis ipsi Iudaei postea contestati fuissent, se interius Baptismi receptioni contradixisse, quum abluitionem sacramentalem cum debita formae prolatione ab Ecclesia ministris factam exterius, et serio patiebantur. Definit praeterea, ratum quoque fuisse Baptisma receptum a Saxonibus, qui adsebant, se numquam interius Baptismo consensisse ; atque se illius externo ritui corpus subiecisse vt tormenta sibi a Principe intentata declinarent ; proindeque se ad christianae Religionis obseruationem cogi non posse causabantur.

Tertia propositio sic demonstratur : vt valeat Sacramentum non requiri Fidem generalem, qua quis omnes, vel saltem praecipuos articulos credat, testatur Ecclesia admittens Baptisma ab Arianis, Nestorianis, et Macedonianis receptum, quos ne baptizarentur, dum ad vnitatem redibant, cavit ; non esse autem necessariam Fidem specialem, seu particularis alicuius articuli ; eorum etiam quae ad sanctitatem et efficaciam ipsius Baptismi spectant, testata quoque est, Baptisma Lutheranorum, Calvinistarum, aliorumque approbas ; dummodo error in forma illius Sacramenti non fuerit expressus.

Praeterea, id docet Augustinus scribens : (8) » non interest, quum de Sacramenti integritate et sanctitate tractatur, quid credat, aut quali Fide imbutus sit ille qui accipit Sacramentum. Interest quidem plurimum ad salutis viam ; sed ad Sacramenti quaestionem nihil interest. Fieri enim potest, vt homo integrum habeat Sacramentum, et peruersam Fidem, « ccc.

Do-

(6) Lib. vii. de Baptism. contra Donat. cap. 53.

(7) Lib. iii. Decr. tit. 42. cap. *Maiiores*.

(8) Lib. iii. de Baptism. contra Donat. cap. 14.

Docet et S. Thomas his verbis : (9) » alio modo requiritur aliud quid ex necessitate ad Baptismum, sine quo character Baptismatis imprimi non potest. Et sic recta Fides baptizati non requiritur ex necessitate ad Baptismum ; sicut nec recta Fides baptizantis : dummodo adsint cetera, quae sunt de necessitate Sacramenti. «

Postremo : nemo dubitat quin valeat Baptismatis Sacramentum datum Atheo, qui cum intentione saltem externa ritui exteriori illius Sacramenti se subicit ; quique aliunde edocuit est, ritum illum tanquam rem sacram haberi in Ecclesia, quae christiana est. et dicitur : at nullius omnino articuli ne quidem de Dei existentia, Fidem habet is, quiet re et nomine Atheus supponitur : ergo.

CAPVT XII.

Contraria argumenta enervantur.

Hoc vnum obicit solet aduersus primam propositionem : monstra, quae ex mulieris foetu exeunt, nonnumquam baptizantur : atqui eiusmodi monstra homines non sunt : ergo non soli homines Sacramento subiectum sunt.

Qui vero omnem penitus intentionem a recipiente Sacramenta remouere conantur, his vtuntur momentis. Primum : Innocentius III. (1) adserit, sacramentalem actionem tunc characterem imprimere, quando obicem contrariae voluntatis non inuenit : ergo in subiecto etiam adulto mera indifferentia sat est vt valeat Sacramentum.

Secundum : nonnulli, vel inuiti, vel saltem inscii, Ordinis Sacramento initiati sunt : ita factum a se narrat Epiphanius (2) cum Paulliniano Monacho Sancti Hieronymi fratre, quem inuitum, seu vi illata per multos Diaconos, primum Diaconum, posthac Sacerdotem ordinauit. Ita factum cum Macedonio a Flauiano Episcopo Antiocheno, quem Presbyterum ordinauit, narrat Theodoretus : (3) Atqui collata eis ordinatio valuit : ergo.

Tertium : plures leguntur baptizati, qui tamen nullam habuerunt intentionem : vt Genesisus et Dioscorus, qui dum mimicte mysteria christianorum exhiberent, Baptismate consecrati sunt : ergo absque vlla prorsus intentione.

Quar-

(9) III. Part. q. lxxviii. art. 8.

(1) Ex Cap. *Maiores* sup. laud.

(2) In Epist. ad Ioan. Hierosol.

(3) In Hist. Religiosa cap. 53.